

МЕСЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ

за состојбата со човековите
права на ЛГБТИ луѓето
во Македонија

02/03
2019

СОДРЖИНА

Вовед

Дискриминација

- Со протест усвоен законот за анти-дискриминација

Говор на омраза

- Зголемен бројот на пријави за говор на омраза по основ на сексуална ориентација и родов идентитет

Дела од омраза

- Таргетиран напад и повреда на трансродов маж во кафе бар

Транс заедница

- Студија на случај: Психичко вознемирување поради родовиот идентитет
- Марш за видливост на трансродовите луѓе

Вовед

Додека во текот на месец февруари се случија значајни поместувања за ЛГБТИ луѓето на меѓународно ниво, во текот на месец март се бележи значајно поместување за ЛГБТИ луѓето на национално ниво. На национално ниво борбата за усвојување на Законот за спречување и заштита од дискриминација продолжи и во текот на февруари и март. Националната мрежа за борба против хомофобија и трансфобија заедно со 100 граѓански организации и мрежи беа дел од прес конференција која се оддржа пред Собранието на Република Северна Македонија, на која беа презентирани аргументите за донесување на предметниот закон и јавно се побара итно донесување на законот во најкус можен рок. По оодржаниот прес, предметниот закон беше повлечен од Комисијата за труд и социјална политика и по скратена постапка беше поднесен до Комисијата за европски прашања. На седницата на оваа комисија, Законот за спречување и заштита од дискриминација воопшто не беше разгледан, додека беа разгледани и усвоени други 3 закони. Од овие причини Националната мрежа за борба против хомофобија и трансфобија организираше протест пред Собранието на РСМ уште следниот работен ден и побара усвојување на законот истиот ден. Протестот резултираше со усвојување на Предлог-законот истиот ден!

Во февруари излезе годишниот извештај на ИЛГА (ILGA-Europe) за состојбата со човековите права на ЛГБТИ луѓето за 2018 година, во кој има и поглавје за Република Северна Македонија. Поглавјето содржи преглед на состојбата со човековите права на ЛГБТИ луѓето во државата по однос на говорот и делата од омраза, азил, еднаквост и недискриминација, образование, слобода на здружување, слобода на изразување, здравство, полиција и спроведување на законот, јавно мислење и за бранителите на човекови права. Евидентно од извештајот е дека има мало придвижување и унапредување на законската рамка и нејзиното спроведување, но остануваат големиот број на регистрирани случаи на говор и дела од омраза паралелно со зголемувањето на видливоста на ЛГБТИ луѓето.

Европскиот парламент на средината на февруари усвои значајна [Резолуција за правата на интерсекс луѓето](#) со која се поставуваат јасни стандарди во Европската Унија за заштита на телесниот интегритет и човековите права на интерсекс луѓето. Европскиот парламент силно ги осуди третманите и операциите за „нормализација на пол“ и ги охрабри земјите членки да усвојат легислатива која го штити телесниот интегритет на интерсекс луѓето, потврдувајќи дека овие луѓе се изложени на насилство и дискриминација на повеќе нивоа. Со овој чекор ЕП даде силна и јасна порака дека гениталното осакатување на интерсекс бебињата и децата мора да престане.

Дискриминација

Со протест увоен Законот за анти-дискриминација

Во месец март Предлог Законот за спречување и заштита од дискриминација беше изгласан во Собранието на Република Северна Македонија по изминување на 9 месеци од неговото поднесување. На усвојувањето му претходеше деветмесечно кочење во Комисијата за социјална работа во Собранието од страна на преседавачот на опозициската ВМРО-ДПМНЕ, Влатко Ѓорчев, контроверзни изјави на вице-премиерот Бујар Османи дека ЛГБТИ луѓето се спорна категорија, писма и поддршка од меѓународната заедница за донесување на законот, средби со пратеници, прес конференција за придобивките од законот и неговото значење за сите граѓани во државата, и на крајот заокружување со протест пред Собранието на РСМ поддржан од 100 граѓански организации и мрежи на организации.

Иако предметниот закон конечно беше усвоен од страна на Собранието, истиот сè уште чека на потпис од Претседателот на Републиката. Овој закон за жал и понатаму се соочува со одлагање поради неговото непотпишување од актуелниот Претседател кој одбива да потпишува укажи за закони кои во текстот ја содржат додавката „Северна“ односно Република Северна Македонија. На овој начин се опструира неговото официјално стапување на сила и спроведување во пракса.

Она што е небулозно е донесувањето на законите во една држава да зависат од личните ставови и волја на претседателот, кој очигледно не е во состојба да го стави во преден план интересот на граѓаните во државата чиј претседател е. На овој начин се одложува имплементацијата на овој закон и хармонизацијата на останатите закони со истиот.

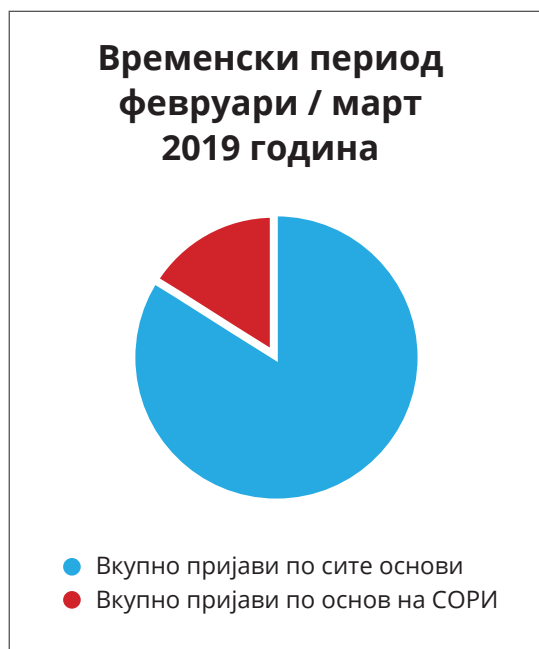
Препорака:

Законот за спречување и заштита неопходно е да биде усвоен во најбрз можен рок и без натамошно неосновано одложување. Овој закон не е закон за ЛГБТИ заедницата, туку сеопфатно законско решение кое цели да изгради ефикасен систем за спречување и заштита од дискриминација за сите граѓани врз било која основа.

Говор на омраза

Зголемен бројот на пријави за говор на омраза по основ на сексуална ориентација и родов идентитет

Во месеците февруари и март забележан е пораст на бројот на регистрирани случаи на говор на омраза врз основ на сексуална ориентација и родов идентитет. Од вкупно 95 пријави на говор на омраза по сите основи, 20 од пријавите се врз основ на сексуална ориентација и родов идентитет. ¹Најголемиот дел од пријавите се за коментари на социјални медиуми непосредно по одржување на „Марш за видливост на трансродовите луѓе“ кој се одржа на 29 март по повод Меѓународниот ден за видливост на трансродовите луѓе, 31 Март. Коментарите упатуваат на неприфаќање и насилство кон трансродовите луѓе, осуда и убиство.

¹ <http://www.govornaomraza.mk/>

Препорака:

Силно ги осудуваме сите коментари и пораки кои шират омраза кон ЛГБТИ луѓето и повикуваат на насилство. Говорот на омраза често води кон дела од омраза и истиот мора да се превенира и санкционира. Во таа насока ги повикуваме надлежните институции, односно Секторот за компјутерски криминал и дигитална форензика при Министерството за внатрешни работи, да преземат дејствија согласно своите надлежности и соодветно да ги санкционираат сите што шират омраза на социјални мрежи.

Дела од омраза

Таргетиран напад и повреда на трансродов маж во кафе бар

Во текот на месец март, регистриран е случај на напад врз трансродов маж од страна на непознато лице во кафе бар. Во предметниот случај транс мажот бил нападнат навечер по полноќ додека бил во посета на кафе барот заедно со пријателки, од кој напад се здобил со помали повреди и гребнатини во пределот на вратот. Напаѓачот најпрво започнал да му поставува прашања околу неговите пријатели со кој го гледа низ градот прашувајќи го зошто се дружи со „педери“. По реакцијата дека нема зошто да му одговара на прашања на непознати лица и дека сака да биде оставен на мира, напаѓачот започнал да настојува и да го бутка по што нападнатиот паднал на земја и напаѓачот започнал да го удира. Од ударите на нападнатиот му се скршиле очилата за гледање додека преплашен се криел од ударите. Во кафе барот имало голема гужва и неговите пријателки не забележале веднаш што се случува, но штом го виделе на земја веднаш изреагирале и повикале обезбедување. Согласно наводите, обезбедувањето на кафе барот дошло предоцна и напаѓачот веќе побегнал. И покрај видните повреди на нападнатиот, обезбедувањето не изреагирало никако и се вратило на влезната врата од кафе барот.

Случајот веднаш бил пријавен во полиција и изјави биле земени и од нападнатиот и од неговите пријателки, а дополнително нападнатиот бил прегледан и од медицинско лице за што било составено лекарски извештај од констатирана состојба. Полицијата реагирала веднаш по пријавата на нападнатиот и отворила постапка против непознат сторител по пријава за напад и нанесени лесни телесни повреди и постапувала целосно во согласност со службените должности. Медицинското лице исто така постапило во согласност со своите должности и укажало помош и извршило преглед за што составило и медицинска белешка.

Постапувањата на службените лица во вакви и слични случаи се од исклучителна важност за натамошната постапка за заштита на правата на нападнатиот и одговорност на напаѓачот. Искуството на напаѓачот во овој исклучително трауматичен настан во поглед на постапувањето на институциите е оценето како изненадувачки позитивно.

Нотирано е дека трансродовите луѓе често се предмет на двојна виктимизација од страна на полициските службеници кога пријавуваат било каков случај во полициска станица и од истите причини кај нив расте недовербата во институциите од една страна, а уште поважно остануваат незаштитени од друга страна.

ЛГБТИ Центарот за поддршка на лицето му овозможи правна помош и советување и ќе го следи постапувањето на полицијата во натамошната постапка.

Препорака:

Го поздравуваме постапувањето на полициските службеници во конкретниот случај на дело од омраза, но истовремено посочуваме дека овој случај е еден во низата случаи во кои трансродовите луѓе и луѓето од целата ЛГБТИ заедница се двојно виктимизирани. Апелираме за промена на праксата на постапување и воведување на редовни обуки на полициските службеници за соодветно постапување во случаи кои ги таргетираат ЛГБТИ луѓето, како и нивно соодветно упатување кон останатите механизми за заштита.

Транс заедница

Студија на случај:

Психичко вознемирување поради родовиот идентитет

Во текот на месец март до ЛГБТИ Центарот и Коалицијата Маргини се обрати трансродова девојка . Лицето наведе дека има проблеми со родителите поради родовиот идентитет и дека поради тоа трпи психичко насилство и вознемирување. Девојката сподели дека заедно со родителите веќе посетиле психијатар два пати и дека се соочиле со поддржувачки однос од страна на психијатарот на првата посета кој пробал да им објасни на родителите што е трансродова девојка, додека на втората посета го променил односот и започнал да ја обедува да ја скрати косата и да се однесува како момче. Во меѓувреме трансродова активистка стапила во контакт со родителите со намера да разговара со нив и да им објасни што се случува со нивното дете, но истата била нападна од таткото дека наметнува ставови на нивното дете. Понудена беше и помош од страна на психолог со долгогодишно искуство во работа со ЛГБТИ луѓе и нивни родители, која помош беше одбиена.

Транс девојката која побара помош од ЛГБТИ Центарот за поддршка и Коалицијата Маргини исто така наведе дека им треба од поддршка при започнување со медицинска транзиција што поскоро. Имено, за да може да започне со медицинската транзиција најпрво потребно е таа да ја добие дијагнозата Ф64 од психијатар, а потоа и соодветна хормонска терапија од ендокринолог. Бидејќи, Коалицијата Маргини има изградено мрежа на лекари кои се обучени и сензитивни за работа со транс луѓе и кои можат да пружат соодветна здравствена заштита, ќе ја обезбедат потребната поддршка за девојката.

Во конкретниот случај организациите заеднички испратија барање до Центарот за социјална работа да излезе на терен и да изврши проценка на состојбата и наводите, по што ќе поднесе до надлежниот суд предлог за изрекување на привремена мерка за заштита која ќе се однесува на родителите со кои девојката живее, доколку тоа го бараат интересите на детето за негова заштита и безбедност.

Меѓудругото, од Центарот се побара при постапувањето да ги има предвид ресурсите и можностите за психо-социјална поддршка, привремено сместување, упатување и поврзување со обучен медицински персонал со кои располагаат граѓанските организации.

Марш за видливост на трансродовите луѓе

По повод одбележувањето на Меѓународниот ден на видливоста на трансродовите луѓе, 31-ви март, Иницијативата за заштита и унапредување на правата на трансродовите лица, ТрансФорма, го организираше својот прв марш, барајќи ги своите права, достоинствен живот и разбирање на оваа маргинализирана заедница. На маршот кој започна од пред Министерството за правда и заврши пред Управата за водење на матичните книги, присуствуваа лица од самата заедница, активисти и поддржувачи. Овој значаен ден за трансродовите луѓе се одбележува насекаде низ светот и неговата цел е да се зголеми видливоста на трансродовите луѓе, да се почитуваат нивните права, да се препознае нивното постоење и да се слушнат нивните гласови.

ТрансФорма работи на градење на капацитетите на заедницата на трансродови лица, со цел истите да бидат свесни за своите права согласно законите, соработува со граѓанскиот сектор и е отворена за комуникација со институциите за заеднички да најдат решение за прашањата кои ги засега трансродовите лица во нашата земја. По неодамнешната пресуда во корист на трансродов маж од Македонија од страна на Европскиот суд за човекови права во Стразбур, нашата држава има обврска да усвои законска рамка за правно признавање на родот, и моментално токму тоа е главниот фокус на ТрансФорма. Трансродовите луѓе апелираат до институциите професионално да ги исполнат своите обврски со што оваа заедница ќе може на брз, транспарентен и лесен начин да добијат усогласени документи, како и сите други граѓани.

Маршот за видливост помина без никакви инциденти, но за жал резултираше со зголемен говор на омраза на социјалните мрежи.

Извештајот е подготвен во рамки на проектот
„Унапредување на човековите права и слободи на ЛГБТИ луѓето во Македонија“
поддржан од Постојаното претставништво на Кралството Холандија во ОБСЕ.

